

بهار ۱۳۹۱

دیپلماسی صلح عادلانه

مرکز بین المللی مطالعات صلح

Number 6, Spring 2012
Just Peace Diplomacy Journal
International Peace Studies Centre (IPSC)
www.peace-ipsc.org
ISSN 2043-9016 (Print)
ISSN 2043-9024 (Online)

English Articles 1-78

Persian Articles 79-254

IPSC

International Peace Studies Centre

دیپلماسی صلح عادلانه

مرکز بین المللی مطالعات صلح

فهرست

Articles

A Critical Analysis of Huntington's Doctrine of 'The Clash of Civilization'

Masoumeh Bahram
[1-20]

- مَخْمَس فُشارهای غرب علیه انقلاب اسلامی ایران در سال ۲۰۱۱
دکتر سید سلمان صفوی {۱۰۲-۱۷۹}

Revisiting the History of Iran: Geopolitics and Geoculture

Kafkazli Seyed Javad
[21-42]

- بررسی تحلیلی رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی پاکستان
در سال ۲۰۱۱
امیر سووری {۱۰۳-۱۱۴}

The United States of America and Iran's Periphery in 2011

Tahmoures Gholami
[42-56]

- بررسی تحلیلی رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی عربستان سعودی در سال ۲۰۱۱
کامران کرمی {۱۲۷-۱۵۸}

Understanding Radical Islamic Militancy Against the West

Mohammad Sadegh Jokar
[57-78]

- بررسی تحلیلی رویدادهای عراق در سال ۲۰۱۱ و بررسی چشم انداز آتی آن در سال ۲۰۱۲
"۲۰۱۱ سالی برای پایان رسمی اشغال عراق"
اردشیر پشنگ {۱۵۹-۲۰۶}

- تحلیلی از وضعیت مصر در سال ۲۰۱۱ و روندهای آتی
اباذر براری {۲۰۷-۲۳۰}

- بررسی تحلیلی رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی تونس
در سال ۲۰۱۱
معصومه طالبی {۲۳۱-۲۵۴}

Persian Articles [79-254]

مقالات انگلیسی {۱-۷۸}

بررسی تحلیلی رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی پاکستان در سال ۲۰۱۱

امیر سوری

مرکز بین المللی مطالعات صلح- تهران

چکیده

پاکستان در سال ۲۰۱۱ شاهد وقایع مهمی در حوزه سیاسی، اقتصادی و امنیتی بود. تنش در روابط آمریکا و پاکستان، تنش بین ارتش و دولت و تداوم بی ثباتی اقتصادی در پاکستان در سال ۲۰۱۱ در این مقاله تحلیل میشود.

کلید واژگان: پاکستان، آمریکا، افغانستان، امنیت.

مقدمه:

تحلیل اهم رویدادهای سیاسی، اقتصادی و امنیتی پاکستان در سال ۲۰۱۱ موضوع این مقاله است. نقطه عطف روابط خارجی پاکستان ایجاد تنش شدید بین روابط سیاسی، امنیتی، اقتصادی و نظامی آمریکا و پاکستان بوده است. در حوزه داخلی تنش بین ارتش و دولت و تداوم بی ثباتی اقتصادی از مهمترین مولفهای شرایط سیاسی و اقتصادی پاکستان در سال ۲۰۱۱ بوده است.

الف: تحلیل و دورنمای وقایع سیاسی:

پاکستان در سال گذشته از نظر سیاسی بیش از پیش درگیر با افغانستان و مساله افراط گرایی بود. اهمیت سیاسی این کشور در حوزه سیاست خارجی و بحرانهای موجود در افغانستان به حدی بود که مسایل داخلی را کاملا تحت الشعاع قرار داد. اهمیت این مساله به این دلیل است که بسیاری از تحلیل گران سیاسی پاکستان به دلیل بازی دو گانه مسئول بحرانهای امنیتی افغانستان می دانند. غرب پاکستان را متهم می کند که با وجود دریافت کمکهای آمریکا همچنان مأمون مطمئنی برای نیروهای طالبان است.

گسترش موج ناامنی در افغانستان باعث شده همسایگان این کشور نیز از این رهگذر بی نصیب نمانند. پاکستان اخیرا با گزارشاتی که به تناوب منتشر می شود مظنون اصلی وضعیت نابسامان افغانستان اعلام شده است. غرب پاکستان را متهم به بازی دو جانبه کرده که از یک سو هر ساله کمکهای یک میلیارد دلاری آمریکا را دریافت می کند و از سوی دیگر مشغول کمک و تجهیز طالبان و جریان افراط در افغانستان است.

برای بررسی واقعیت در مورد پاکستان باید مسایل دیگر را نیز مد نظر داشت. پاکستان دارای اهداف راهبردی است که تاثیر جدی بر روابط این کشور با آمریکا مخصوصا در سال ۲۰۱۱

داشته است. اهداف راهبردی که تفاوت‌های جدی با سیاست‌های غرب دارد و به همین دلیل موجب مشکلات اساسی شده و کشته شدن بن لادن در ۲۰۱۱ این موارد را پررنگ ساخته و پاکستان را مصمم کرده به صورت جدی‌تری در پی تحقق آنها باشد.

اسلام آباد بر این باور است که روابطش با آمریکا بر پایه احترام بنا نشده و این دولت به انحاء مختلف استقلال این کشور را نادیده می‌انگارد. اسلام آباد نسبت به فعالیت‌های سازمان اطلاعاتی آمریکا در خاک کشورش ناراضی است. این مساله با کشته شدن ۲۴ سرباز این کشور توسط هواپیماهای بدون سرنشین ناتو به اوج خود رسید. این موارد در شرایطی است که سازمان اطلاعاتی ارتش پاکستان ISI خواهان ثبت قرارداد همکاری اطلاعاتی بین پاکستان و آمریکا و منطقی شدن این مساله است و معتقد است CIA باید در فعالیت‌های اطلاعاتی به همکاری مشترک با این کشور پردازد.

یکی از دغدغه‌های همیشگی اسلام آباد رقابت‌های استراتژیک با هند بوده و این مساله باعث شده افغانستان به مکانی برای این مهم تبدیل شود. استفاده از گروه‌های شورشی برای نفوذ همواره یکی از مهم‌ترین اهرم‌های پاکستان بوده است. همکاری‌های اخیر بین هند و افغانستان در ماه نوامبر، ترس پاکستان از عقب ماندن از رقابت با دهلی نو را بیشتر کرده است. پیش از این نیز پاکستان تردیدهای جدی نسبت به حمایت‌های آمریکا به دلیل روابط حسنه این کشور با هند داشته است.

در این شرایط زرداری نخست وزیر پاکستان در ماه می سفری برای توسعه روابط به چین داشت. براساس توافقنامه بین دو کشور چین ۵۰ فروند جت جنگنده به پاکستان فروخت. در بیانیه مشترک نیز آمده است چین تلاش و از خودگذشتگی‌های پاکستان در نبرد با تروریسم را ستایش می‌کند و پاکستان نیز دوستی با چین را اساس سیاست خارجی خود محسوب می‌کند. زرداری در سفر چهار روزه خود به چین درباره تقویت پیوندهای اقتصادی و استراتژیک با مقام‌های آن کشور به گفتگو پرداخت و این کشور را بهترین و قابل اعتمادترین دوست نامید.

چنین تلاشی برای نزدیکی به پکن در این وضعیت نشأت گرفته از ترس برای از دست دادن اهداف و جایگاه راهبردی خود در منطقه است.

اساسا پاکستان درگیر مشکلات ساختاری جدی است. دستگاه سیاست خارجی و داخلی این کشور تحت تاثیر ارتش است و ارتش نیز با مشکلات جدی دست و پنجه نرم می‌کند. از سوی دیگر کشور به شدت تحت تاثیر افراط گرایی قرار دارد، و مسئولین کشور درصددند برای حفظ موقعیت خود تلاش کنند. اسلام آباد نیازمند حمایت‌های جدی‌تر است در حالی که با چنین مساله مهمی فاصله بسیار وجود دارد. حسین حقانی، سفیر پیشین پاکستان در واشنگتن بیان داشته آمریکا نسبت به افغانستان، پول بیشتری در عراق صرف کرد و نسبت به پاکستان، پول بیشتری صرف افغانستان کرد. آیا این انتظار که این کشور بتواند در برابر غول افراط گرایی بیاستد منطقی است؟ با این شرایط اسلام آباد توانی برای مقابله و تفهیم دغدغه‌های خود ندارد و برای غرب به شریکی نامطمئن و البته مزاحم و پرحرف تبدیل شده است.

ب: تحلیل و دورنمای وقایع اقتصادی:

در بررسی اوضاع اقتصادی پاکستان در اولین گام باید از شاخص‌های جهانی برای مقایسه کشورها استفاده شود. اخیرا گروه تحقیقاتی Euro Asia تحقیقی در مورد ثبات اقتصادی و سیاسی کشورهای واقع در قاره آسیا و اروپا انجام داده و کشورها را از نظر میزان ثبات طبقه بندی کرده است. طبق این پژوهش کشورهای پاکستان، نیجریه و ونزوئلا بی ثبات‌ترین کشورهای جهان و کشورهای مجارستان، کره جنوبی و لهستان با ثبات ترین کشورها شناخته شده اند.

به گزارش سایت Market Watch در انجام این پژوهش، شاخصی برای مقایسه کشورها معرفی شده و ۲۰ فاکتور تاثیرگذار در حوزه‌های سیاسی، امنیتی، اجتماعی و اقتصادی مورد

بررسی قرار گرفته است. از شاخص ترکیبی حاصل برای مقایسه ثبات کشورهای اروپا و آسیا استفاده شده و به کشورهای مختلف عددی بین صفر تا صد تعلق گرفته است.

طبق این فعالیت پژوهشی، کشور پاکستان با کسب عدد ۴۶ بی ثبات ترین اقتصاد جهان معرفی شده است. در مباحث مربوط به کشور پاکستان از بی ثباتی و نابسامانی اوضاع اقتصادی آن سخن به میان آمده است. به گزارش گروه تحقیقاتی Euro Asia وضعیت بازار بورس و سهام شرکتهای خصوصی و دولتی این کشور آسیایی بسیار نابسامان است.

بسیاری از تحلیل گران مسئولیت ضعف اقتصادی پاکستان را علاوه بر دستگاه های اقتصادی بر دوش نظام سیاسی این کشور می گذارند زیرا بر این باورند که بی ثباتی های سیاسی این منطقه سبب شده سرمایه گذاران بین المللی نتوانند با آرامش خاطر وارد این وادی شوند و زمینه را برای بهره برداری اقتصاد از پتانسیل های بالقوه در کشور فراهم آورند.

گری ایوانس تحلیل گر بازار بورس و سهام کشورهای آسیا و اقیانوسیه در بانک HSBC در ۲۰۱۱ در این مورد می گوید: ما برای تکمیل داده های خود با شمار زیادی از سرمایه گذاران بزرگ در جهان مصاحبه کردیم. پژوهش های ما نشان داد از بین این افراد که بیش از نصف سرمایه گذاران را تشکیل می دهند هیچ یک برای سرمایه گذاری در پاکستان اقدامی نکرده اند و برای این کار انگیزه ای ندارند.

در حال حاضر تمامی سرمایه گذاران خارجی پاکستان را نادیده گرفته اند و سرمایه های خود را به جای این سرزمین پر آشوب و پرهیاهو که به بی ثبات ترین سرزمین جهان از لحاظ سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی معروف است وارد بازارهای باثبات تر در کشورهای در حال توسعه کرده اند تا علاوه بر پذیرش ریسک کمتر، سود بیشتری نیز به دست آورند. ایوانس در گزارش سفر اخیر خود به پاکستان که برای بررسی بازار بورس این کشور صورت گرفته بود اوضاع اقتصادی پاکستان را یک نگرانی بزرگ قلمداد کرده است.

با توجه به این اوضاع به بررسی وضعیت اقتصادی پاکستان در ۲۰۱۱ می پردازیم. بانک مرکزی پاکستان اخیراً گزارش عملکرد ۶ ماهه اقتصادی کشور را منتشر نمود. در این گزارش به برخی از بخش های ضعیف اقتصاد که تاثیر مستقیم بر کاهش تولید ناخالص داخلی در کشور داشتند اشاره شده است. در خصوص کاهش هزینه های دولتی تاکید زیادی از سوی نهادهای بین المللی به عمل آمده، لیکن به علت بالا بودن هزینه های دفاعی و بهره وام ها و اعتبارات تغییر ملموسی در این هزینه ها مشاهده نشده است. طی شش ماه اول سال مجموع این هزینه ها بالغ بر ۴۴۷ میلیارد روپیه (۳۰۰ میلیارد هزینه بازپرداخت ها و ۱۴۷ میلیارد هزینه دفاعی) برآورد شده که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل ۱۳۱ میلیارد روپیه (۳۳ درصد) افزایش را نشان می دهد. در حالی که مجموع درآمدهای دولت در این دوره ۸۳۴ میلیارد روپیه بوده است. بدین مفهوم که بیش از نیمی از درآمدها صرف هزینه های دفاعی و بازپرداخت بهره وامها و تعهدات مالی دولت شده است.

هزینه های عمرانی دولت (شامل وامها و اعتبارات) صرفاً ۱۳۱ میلیارد روپیه بوده که ضربه سنگینی به روند توسعه کشور است. باتوجه به افزایش نرخ ریسک کشور، جریان ورود سرمایه کاهش از ضریب پس انداز مردم کاسته و نهایتاً بازار سرمایه دچار افت قابل توجهی شده است. نرخ رشد اعتبارات بخش خصوصی به ۴/۶٪ افزایش (که سال گذشته ۱۱.۷ درصد بود) یافته است.

به علت روند جهانی بحران اقتصادی، اثرات آن در پاکستان نیز در برخی از بخشها با شدت بیشتری مشاهده می شود. هرچند قیمت جهانی مواد اولیه شاهد افت چشمگیری بود لیکن سایر هزینه های تولید از قبیل نرخ بالا بازار سرمایه و عدم جدیت دولت در کاهش قیمت انرژی و خدمات (همزمان با روند جهانی) موجب رشد حباب گونه قیمت ها شد و نهایتاً به رکود اقتصادی دامن زد و دولت جهت تامین کسری بودجه خود ناچار از استقراض از بانکها (غیر از بانک مرکزی) شد. به همین دلیل نظر به تعهد دولت به صندوق بین المللی پول، ایجاد شرایط اعتبار برای سرمایه گذاران، کاهش هزینه های دولتی و استقراض از بانک مرکزی تلاش بسیاری

برای اعمال سیاست های سخت گیرانه پولی (انقباضی) به عمل آمد. اما این سیاست در بخش جریان سرمایه توسط بخش خصوصی در اقتصاد کشور اثر معکوس داشت و منجر به کاهش شدید این جریان (مجموع گردش سرمایه بخش خصوصی) از ۹۲۹ میلیارد دلار (در سال ۲۰۰۷) به ۱۶۵ میلیارد دلار در این دوره گردید که خود عاملی برای کاهش ارزش پول ملی و افزایش نرخ تورم شد.

درآمدهای دولت در مقایسه با دوره قبل ۳۳.۴ درصد افزایش را نشان می دهد اما درآمدهای مالیاتی دولت نسبت به دوره قبل ثابت مانده است. دریافت مستقیم مالیات در کشور همانند سال گذشته اندکی کاهش را نشان می دهد. بر طبق بودجه این سهم در کل درآمدها بایستی ۴۰ درصد کل مالیات های دریافتی باشد. مجموع درآمدهای غیرمالیاتی دولت در این دوره ۱۴۸ میلیارد روپیه بوده که در مقایسه با سال گذشته (۷۸ میلیارد روپیه) ۹۰ درصد افزایش را نشان می دهد. مهم ترین عامل این امر، افزایش درآمدهای دولت از فروش محصولات نفتی است.

طبق برنامه بانک مرکزی مبلغ ۴۳.۹ میلیارد روپیه در نیمه دوم سال مالی به بودجه دولت تزریق خواهد کرد و مجموع اعتبار اعطایی این بانک به ۷۱.۹ میلیارد روپیه تا آخر سال خواهد رسید. دولت نیز جهت حفظ این سقف (و یا حتی کاهش آن) ملزم به تولید درآمد بیشتر و کاهش هزینه های خود است. هزینه های عمومی دولت در شش ماهه اول به ۱۰۸۵ میلیارد روپیه رسیده که ۱۰.۵ درصد افزایش را نشان می دهد (میزان افزایش دوره مشابه سال گذشته ۲۵٪ بوده است)، بودجه عمرانی در طی این مدت با ۴۱ درصد کاهش نسبت به سال گذشته منظور شده است. هزینه های جاری دولت نیز در این دوره ۱۸ درصد نسبت به دوره مشابه (سال گذشته ۳۳ درصد) افزایش را نشان می دهد. بودجه دولت در بخش حقوق کارکنان و مستمری بگیران نیز طی این دوره ۲۰ درصد افزایش یافته است. بودجه دولت در بخش تامین یارانه مواد سوختی (گاز مایع و نفت سفید، نفت کوره و...) کماکان بیش از نیمی از کل یارانه ها را تشکیل می دهد که حذف آن (بر طبق برنامه تا پایان سال مالی) مشکلات عدیده ای را برای دولت به همراه خواهد داشت.

کاهش کسری تراز پرداخت ها در کشور اثر مستقیمی بر رشد اقتصادی دارد. دولت در طی شش ماهه سال مالی ۱۰۴ میلیارد روپیه بابت بازپرداخت بدهی‌های خود تخصیص داده، در حالی که میزان دریافت اعتبار از خارج طی این مدت ۱۴۱ میلیارد روپیه بوده است. بدین معنی که صرفاً ۳۷ میلیارد روپیه از اعتبارات دریافتی صرف پشتیبانی بودجه دولت شده و ناچار شده بر منابع مالی داخلی تکیه کند. (استقراض از منابع مالی داخلی) در بخش غیربانکی به علت مشکلات موجود و سیاست های انقباضی، امکان استقراض در حد مورد نیاز فراهم نشده و این امر موجب افزایش استقراض از بانکهای داخلی گردیده است. علیرغم کاهش ۲۱ درصد استقراض نسبت به سال گذشته، سهم بانکها در تامین کل این اعتبار از ۸۰ درصد به ۸۵ درصد افزایش یافته است.

- عملکرد بخش صنعت:

بانک مرکزی پاکستان نرخ رشد بخش صنعت در سال جاری را منفی ۵.۴ درصد پیش بینی نموده، در حالی که این نرخ در سال گذشته ۵.۶ درصد بوده است. کاهش تولید خصوصاً در صنایع سنگین بعلت کاهش بازار مصرف داخل وخارج شدید تر بوده است. از سوی دیگر بحران کمبود برق و بالابودن قیمت حامل‌های انرژی در کشور بر این روند اثر منفی تر داشته است. قدرت وام دهی بانکها نیز با کاهش ذخائر و بالارفتن نرخ ریسک به بخش صنعت کاهش یافته است. در بخش مسکن و بازار سهام نیز تاثیر منفی بحران جهانی را بیشتر شاهد بوده ایم. با کاهش اعتماد سرمایه گذاران و کسری ورود سرمایه به کشور، رشد بحران در کشور تشدید شده است. کاهش درصد ارزش پول ملی طی یک سال گذشته، روند کاهش تقاضای خارجی و ایجاد محدودیت در صادرات کشور، عدم اعتماد واردکنندگان (بعلت مسائل امنیتی و تضمین صادرات) از دیگر عوامل کاهش نرخ بخش صنعت در کشور است.

با توجه به این مسایل بررسی اقتصاد پاکستان از دو دیدگاه قابل تامل است. چهار چوب سازمانی نهادهای وابسته خصوصاً در بخش پولی و مالی به علت برخورداری از تجارت بین

الملل و ارتباط مستقیم با نهادهای مشابه اروپایی و آمریکایی قوی است، به نحوی که بسیاری از افراد دارای سمت اجرایی در این بخش، دارای سوابق خوبی در نهادهای بانکی و مالی خارجی هستند و از لحاظ انطباق با استانداردهای روز جهانی همگام اند. اما از دیدگاه عملکردی، ضعف ساختاری در اقتصاد وجود دارد که جلوه‌های آن در شاخص‌های اقتصادی آشکار می‌شود.

ج: تحلیل و دورنمای وقایع نظامی - امنیتی:

- پاکستان، ناتو و آمریکا:

مهم‌ترین مساله امنیتی به تنش‌های موجود میان پاکستان و نیروهای ناتو و آمریکا مربوط است. تنش‌هایی که سبب می‌شود روابط پاکستان و آمریکا هرروز تیره‌تر شود. پس از این که مقامات آمریکا این شائبه را مطرح کردند که بن لادن مورد حمایت سازمان اطلاعاتی پاکستان بوده است، پارلمان این کشور خواهان بازنگری در روابط راهبردی با اسلام آباد و قطع کمک‌های مالی شدند. گذشته از اظهارات شدید الحن مقامات نظامی و سیاسی، برخی از قانون‌گذاران آمریکایی نظیر سناتور فرانک لانتبرگ تهدید کرده‌اند اعطای میلیاردها دلار کمک به پاکستان را به حال تعلیق در می‌آورند. اندرو وایلدنر از کارشناسان امور پاکستان در انستیتو صلح در آمریکا معتقد است شرایط سیاسی بین دو کشور باید تغییر کند.

پس از اتهامات و فشارهای سیاسی وارده، مقامات سازمان اطلاعاتی پاکستان بیان داشته‌اند آمریکاییان می‌بایست قبل از حمله به بن لادن و هرگونه عملیات دیگری در خاک این کشور آنان را از این عملیات مطلع می‌ساختند و نمی‌بایست به نقض حاکمیت اقدام می‌نمودند اما با این پاسخ واشنگتن مواجه شدند که اعتمادی به آنان وجود ندارد تا نیاز باشد در جریان عملیات قرار گیرند.

سازمان اطلاعاتی پاکستان ISI به تلافی چنین اتهاماتی از سوی آمریکا، غیرمستقیم نام مامور ارشد اطلاعاتی آمریکا را در این کشور افشا کرد و اعلام کرد مانع ماموریت‌های اطلاعاتی

سازمان اطلاعاتی آمریکا خواهد شد. از سوی دیگر پارلمان پاکستان فشارهای جدی مبنی بر قطع عملیات‌های هوایی آمریکا به منطقه وزیرستان به دولت وارد ساخته‌اند. زرداری نیز در سخنرانی‌ای در پارلمان پاکستان بیان داشت کشورش قربانی اصلی افراط‌گرایی است و به همین دلیل سیاست‌های غرب و فشارهای آنان به هیچ وجه منطقی نیست. به نظر وی غرب در عوض متهم ساختن پاکستان می‌بایست شرایط و دغدغه‌های سیاسی و امنیتی این کشور را درک کند.

چنین اختلافاتی در حالی در حال افزایش است که طالبان و القاعده به تلافی کشته شدن بن لادن حملات خود در خاک پاکستان را افزایش داده‌اند و شرایط امنیتی این کشور و حتی افغانستان را بدتر ساخته‌اند. چنین تضادهایی نشان می‌دهد پاکستان و آمریکا ارزیابی‌ها و دغدغه‌های راهبردی متفاوتی دارند. ارزیابی‌ها و دغدغه‌هایی که متعاقب آن سیاست‌های متفاوتی را میان دو کشور ایجاد نموده و باعث بروز اختلافات جدی شده است. نمونه آخر کشته شدن ۲۴ سرباز پاکستانی است که روابط دو کشور را تا مرحله قطع همکاری‌ها پیش برده است. تاثیر این مساله را می‌توان در عدم مشارکت پاکستان در کنفرانس بن دو در دسامبر دید.

- وضعیت مبهم جامعه امنیتی پاکستان:

افراطیون که روزی عصای دست ارتش در امنیت منطقه ای پاکستان بودند در حال حاضر به پاشنه آشیل امنیتی پاکستان تبدیل شده‌اند، لذا حتی بازگشت بی نظیر بوتو در اوایل سال ۲۰۰۷ میلادی و تلاش برای حضور در صحنه سیاسی موج سوم دموکراسی به این کشور نرسید و رشد قارچ گونه تروریسم و شرارت در مناطق قبایلی وزیرستان سرحد و پیشاور پاکستان در دوره زرداری، امنیت پاکستان را به یک معما تبدیل کرده است. یکی از دلایل مهم و اصلی این ناامنی، قدرت گیری مجدد طالبان در اواسط شروع هزاره سوم میلادی (۲۰۰۵-۲۰۰۶) در افغانستان و پاکستان بود. سقوط طالبان در سال ۲۰۰۱ و عقب نشینی طالبان بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵ ناتو و آمریکا را به شکست جریان افراطی در افغانستان خوشبین ساخت. این خوش بینی سبب شد آمریکا جبهه دیگری در عراق باز کند و به اشغال این کشور مبادرت ورزد.

طالبان از سال ۲۰۰۵ با پشتیبانی طالبان پاکستان در مناطق قبایلی سرحد و وزیرستان خود را از لحاظ نظامی و امنیتی احیا کرد و حوزه منطقه عملیاتی خود را از سطح روستاها به سایر مناطق افغانستان را گسترش داد و از لحاظ جغرافیایی نظامی کلیه راه‌های مواصلاتی در حوزه جنوب غرب و جنوب شرق پاکستان و شمال و غرب افغانستان را تحت سلطه خود درآورد. حملات آمریکا به بهانه مقابله با این روند بر چالش‌های امنیتی پاکستان افزوده است.

امروز پاکستان یکی از بحران خیزترین مناطق جهان به شمار می‌رود؛ بی‌ثباتی سیاسی شبکه‌های شرارت و نیروهای افراطی، خیل عظیم جوانان خشمگین و ضد آمریکایی که آماده جذب شدن به گروه‌هایی چون القاعده هستند، مناطق دور افتاده قبیله نشین خارج از کنترل دولت مرکزی مانند بلوچستان یا مناطق شمالی سرحد و وزیرستان که مأمین شبه نظامیان طالبان است سبب شده اوضاع امنیتی پاکستان همانند سال ۱۹۴۷ نباشد.

تهدید هند در اولویت دوم است. جامعه پاکستان باید در قدم اول به یک ثبات سیاسی و دموکراسی پایدار برسد. امنیت پاکستان در هدف استراتژیک مقابله با هژمونی‌گرایی هند در منطقه است، اما استراتژی‌ها و تاکتیک‌های امنیتی پاکستان با تحولات ۱۱ سپتامبر و قدرت‌گیری طالبان در این کشور در کنار جاه طلبی‌های آمریکا، با شکست مواجه شده است. اکنون طالبان و ائتلاف با غرب عامل ثبات پاکستان نیست، بلکه ریشه بحران سیاسی و امنیتی آن است که مقابله با آن باید اولویت دولتمردان پاکستان باشد.

پاکستان برای شناسایی و خنثی کردن تهدیدات هسته‌ای در حال تربیت و آموزش نیروی ویژه امنیت هسته‌ای در این کشور است. دبیرکل بخش "برنامه‌ریزی استراتژیک امنیتی" پاکستان که در جمع ۷۰۰ نفر از فارغ‌التحصیلان دوره آموزشی امنیت هسته‌ای در نوامبر ۲۰۱۱ صحبت می‌کرد، از طرح این کشور برای آموزش ۸ هزار نیروی دیگر در این حوزه خبر داد. در این طرح افرادی که دارای توانایی‌های بالای ذهنی و فیزیکی هستند برای گذراندن دوره‌های آموزشی حرفه‌ای شش ماهه انتخاب شده و پس از آموزش، به سلاح‌ها و تجهیزات پیشرفته مجهز

می‌شوند. هدف از تربیت این افراد شناسایی و مقابله با هر نوع تهدید بر ضد تجهیزات هسته‌ای پاکستان است.

ژنرال "محمد طاهر" دبیرکل بخش "برنامه‌ریزی استراتژیک امنیتی" پاکستان در سخنرانی خود در جمع دانش‌آموختگان این دوره، از کیفیت آموزش‌ها و انگیزه بالای این نیروها ابراز خرسندی کرد و بر لزوم حفاظت از تأسیسات هسته‌ای پاکستان به هر قیمت تأکید کرد. وی تصریح کرد برای آموزش، تجهیز و استقرار این نیروها و مقابله با هر نوع تهدید هسته‌ای، منابع وسیعی اختصاص داده شده است. پیش از این نیز یک گروه ۲۰۰ نفره از این نیروها توانستند این دوره آموزشی را با موفقیت طی کنند. این خبر در حالی انتشار می‌یابد که اخیراً محافل آمریکایی فشار خود را بر اسلام‌آباد به بهانه احتمال در دسترس قرار گرفتن سلاح‌های هسته‌ای پاکستان افزایش داده‌اند. در همین راستا در دسامبر ۲۰۱۱ مجله "آتلانتیک" چاپ آمریکا در گزارشی با ادعای اینکه اسلام‌آباد شمار واقعی کلاهک‌های هسته‌ای خود را از آمریکا مخفی می‌کند نوشت: پاکستان توان لازم برای حفاظت از تأسیسات هسته‌ای خود را ندارد. مقامات پاکستانی این ادبیات محافل شبه رسمی آمریکا را تعبیر به هدف بودن تأسیسات و سلاح‌های هسته‌ای خود قلمداد می‌کنند.

منابع:

- خبرگزاری فارس
- خبرگزاری مهر
- خبرگزاری رویترز
- سایت اکونومیست
- خبرگزاری صدای افغانستان
- شبکه اطلاع رسانی افغانستان
- خبرگزاری داوون پاکستان
- خبرگزاری نیشن هند